

آسیب شناسی نظام سلامت ایران
مجموعه مقالات

دکتر فرید کرمی

سرشناسه	: کرمی، فرید
عنوان و نام پدیدآور	: آسیب‌شناسی نظام سلامت ایران (مجموعه مقالات) / تألیف فرید کرمی؛ به سفارش انجمن آسیب‌شناسی ایران.
مشخصات نشر	: تهران: پیام‌رسان، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۹۶-۴۳-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیفا
موضوع	: سلامت‌پروری - ایران - مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	: سلامتی - مقاله‌ها و خطابه‌ها
شناسه افزوده	: انجمن آسیب‌شناسی ایران
رده‌بندی کنگره	: RA ۴۲۷/۸/۵۴۱۵۱۳۹۱
رده‌بندی دیویی	: ۶۱۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۸۲۰۵۴

عنوان: آسیب‌شناسی نظام سلامت ایران
 به سفارش: انجمن علمی آسیب‌شناسی ایران
 تألیف: دکتر فرید کرمی
 ناشر: انتشارات پیام‌رسان
 لیتوگرافی، چاپ و صحافی: پیام‌رسان
 صفحه‌آرایی: سیدمحمد وکیل
 واژه‌نگاری: زهرا یونسی، سیدمحمد وکیل
 شمارگان: ۱۵۰۰ جلد
 قیمت: ۵۰/۰۰۰ ریال
 نوبت چاپ: چاپ اول، مهر ماه ۱۳۹۲
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۹۶-۴۳-۶

هر گونه برداشت از مطالب این مجموعه با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست

- ۱- درآمد
- ۲- دغدغه نان، نقدی بر پوپولیسم در حوزه سلامت ایران
- ۳- فرهنگ سفره و اثرات آن بر نظام سلامت ایران
- ۴- در این سرای بی کسی
- ۵- آرزوهای بزرگ، نقدی بر رومانتیسم در نظام سلامت ایران
- ۶- به کجا چنین شتابان
- ۷- ساز و کار بازار و نظام سلامت ایران
- ۸- شهروند یا رعیت
- ۹- این درد مشترک
- ۱۰- رویای نظام ارجاع
- ۱۱- دسترسی آسان به خدمات سلامت
- ۱۲- خصوصی سازی یا خصوصی ستیزی
- ۱۳- سراب "عدالت در سلامت"
- ۱۴- چالش‌های اصلاح نظام آرایه خدمات آزمایشگاهی
- ۱۵- مدرک تحصیلی به مثابه جایزه
- ۱۶- تهاجم به پاتولوژی، تهاجم به طب
- ۱۷- میانبری به تخصص
- ۱۸- پاتولوژیست و نظام سلامت

درآمد

مجموعه‌ی پیش‌رو حاصل مقالاتی است که در فاصله سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ در دوماهنامه پاتولوژی تحت عنوان مقالات سردبیر منتشر شده‌اند. سال ۱۳۸۴ شروع دوره شعارهای پوپولیستی در کشور بود که دامنه شعارها حوزه سلامت را هم درنوردید و در این میان افکار رومانتیک سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران حوزه سلامت با پوپولیسم پیوندی ناگسستنی یافت تا با ارایه طرح‌ها و لوایح آرمانگرایانه نیز خلاص را بر نظام سلامت بی‌رمق این مرز و بوم وارد سازند. عدم آگاهی سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران حوزه سلامت بر جنبه‌های خاص نظام سلامت ایران و الگوپردازی خام از سیستم‌های سلامت دیگر کشورها در عمل هرگونه اقدام در جهت اصلاح سیستم ارایه خدمات سلامت را به بیراهه کشاند.

مقالات "دغدغه نان" و "فرهنگ سفره" بطور مشخص به نقد نگاه پوپولیستی در نظام سلامت ایران پرداخته، نشان داده است که چگونه پوپولیسم در تاروپود و فرهنگ ما لانه گزیده و چرا در طول تاریخ یکصد ساله اخیر نگاه پوپولیستی در قالب فرهنگ سفره تنها وظیفه یک حاکم عادل را سیر کردن شکم جماعت رعیت می‌دانسته است. هم‌چنین مقاله "سراب عدالت در سلامت" نیز با نقد مفهوم عدالت اجتماعی از منظر آموزه‌های فیدریش فون هایک، شعارهای پوپولیستی در اجرای به اصطلاح عدالت در سلامت را که به ادبیات روزمره مسئولان نظام سلامت ایران تبدیل شده را به چالش کشیده است.

مقاله "آرزوی‌های بزرگ" در ابتدا با نقل قول‌هایی از کتاب ارزشمند "ریشه‌های رومانتیسم" به روشن ساختن مفهوم رومانتیسم و افکار رومانتیک در حوزه سلامت پرداخته است و در ادامه با نگاهی به مواد ۸۸، ۸۹ و ۹۰ برنامه چهارم توسعه در حوزه سلامت علل عدم دستیابی به پیش‌بینی‌های برنامه را مورد نقد و بررسی قرار داده است. هم‌چنین با نقد بصره یک ماده ۳۶ قانون برنامه پنجم توسعه مبنی بر ممنوعیت اشتغال پزشکان شاغل در مراکز دولتی و عمومی، نشان داده است که چگونه افکار رومانتیک شکل می‌گیرند و کم‌کم به شعار روز تبدیل می‌شوند و به هر سرانجامی منتهی خواهند شد جز آنچه مد نظر طراحانش بوده است!

مقاله‌های "به کجا چنین شتابان" و "در این سرای بی‌کسی" به نقد یکی از ریشه‌ای‌ترین بیماری‌های نظام سلامت ایران پرداخته است و آن "تفویض ممیزی و ارزیابی خدمات سلامت از سازمان‌های اسم و رسم‌دار نظارتی به خود بیماران و پزشکان ارجاع دهنده" است. بدلیل کاهش نقش سازمان‌های بیمه‌گر در تامین هزینه‌های سلامت و هم‌چنین ساختار دولتی سیستم بیمه‌گری در کشور ما هر روز شاهد کاهش روزافزون نقش سازمان‌های بیمه‌گر در اقتصاد مراکز تشخیصی و درمانی هستیم که نتیجه مخرب آن بدین شکل بروز می‌کند که بیماران و پزشکان ارجاع دهنده

بیمار نقش اصلی را در اقتصاد مراکز تشخیصی و درمانی عهده دار شده اند و بدلیل عدم آگاهی بیماران و پزشکان از اصول ارزش گذاری و ممیزی این مراکز در عمل تبلیغات رنگارنگ و برقراری روابط ناسالم مالی برخی پزشکان با مراکز تشخیصی و درمانی مبنای هدایت بیماران به این مراکز شده، بدین شکل منابع مالی به مراکزی اختصاص می یابد که یا با بوق و کرنا تبلیغات وسیع می کنند و یا بدون بوق و کرنا به نحوی از انحا با پزشکان ارجاع دهنده کنار می آیند! هم چنین در این مقاله با نگاهی به نحوه ارزش گذاری کالاها و خدمات توسط مردم نشان داده شده است که چگونه مسیرهای تشخیصی و درمانی به بیراهه کشیده می شوند و در بعضی موارد زمان طلایی برای یک اقدام درمانی از بین می رود.

مقاله "رویای نظام ارجاع" به یکی دیگر از بیماری های نظام سلامت ایران اشاره دارند و آن "Copy & Paste" نام طرح های اجرا شده در دیگر کشورها بدون انطباق با شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور ما است. به نظر نگارنده نگاه مکانیکی به هر آنچه در آن طرف آب ها می گذرد یکی از عواملی است که بودجه های بی رمق حوزه سلامت را در بازی های بی حاصل آزمایش و خطا به ورطه نابودی می کشاند.

مقاله های "سازوکار بازار و نظام سلامت ایران" و "خصوصی سازی یا خصوصی ستیزی" از منظر اقتصادی به طور مشخص نگاه دولت محور در اداره نظام سلامت را به نقد کشیده است و نشان می دهد که سیاست هایی که فرض را بر این می گذارند که دولت توان ارایه خدمات سلامت را دارد، با شکست مواجه خواهند شد، تجربه ای که با شکست سیاست های دولت محور در کشورهای سوسیالیستی سابق عملاً به یک واقعیت بدل گشته است. هم چنین با توضیح مفهوم "قیمت کالاها و خدمات" نشان داده شده که پدیده قیمت گذاری کالاها و خدمات به چه میزان با اصول علم اقتصاد مغایرت دارد.

در مقاله های "شهروند یا رعیت" و "این درد مشترک" مفهوم قانون و زمینه های اجرای صحیح آن در حوزه سلامت مورد بحث قرار گرفته اند و نشان داده شده که چگونه قوانین مغایر با واقعیات روزمره نقض می شوند و اصرار بر اجرای قوانین و دستورالعمل هایی که با اصول اقتصادی و شرایط روز جامعه تطابق ندارد، نتیجه ای نخواهد داشت جز جایگزینی قانون با عرفی که تعارض آشکار با اصل قانون دارد. در مقاله "شهروند یا رعیت" اثر سرانه سلامت پایین بر رفتار بیماران از یک طرف و مراکز تشخیصی و درمانی از طرف دیگر مورد بررسی قرار گرفته است و بر همین بستر یک طبقه بندی جدید از خدمات سلامت در فضایی که بیماران و مراکز تشخیصی و درمانی مجبور به انطباق خود با یکدیگر برای رسیدن به یک نقطه سر به سری هستند، ارایه گردیده است.

پس از این که طرح پزشک خانواده و نظام ارجاع در قالب نسخه (۰۲) به بحث روز نظام سلامت ایران تبدیل شد، علی رغم دفاع نگارنده از نظام ارجاع در حوزه سلامت که مبنای نظری آن در مقاله

"در این سرای بی کسی" مورد بحث قرار گرفته بود، مقالات "روایای نظام ارجاع"، "سراب عدالت در سلامت"، "دسترسی آسان به خدمات سلامت" و "خصوصی سازی یا خصوصی ستیزی" به نقد نسخه (۰۲) پرداخت و نشان داده شد که چگونه نسخه (۰۲) یک الگوبرداری خام از سیستم های سلامت بریتانیا و کانادا است و نه تنها سنخیتی با نظام سلامت ایران ندارد بلکه در صورت اصرار مسئولان بر اجرای آن ضربات جبران ناپذیری بر پیکر بی رمق نظام سلامت این کشور وارد خواهد ساخت.

مقاله "چالش های اصلاح نظام ارایه خدمات آزمایشگاهی" با استفاده از نقطه نظرات اساتید آزمایشگاه مرجع سلامت به ویژه سرکارخانم دکتر نوش آفرین صفادل و سرکارخانم دکتر رونا امینی نگاشته شده که به بررسی اهداف و راهکارهای اصلاح نظام ارایه خدمات در حوزه آزمایشگاه بالینی پرداخته است.

مقالات "مدرک تحصیلی به مثابه جایزه"، "تهاجم به پاتولوژی، تهاجم به طب" و "میانبری به تخصص" گزارش کاملی از تلاش برای راه اندازی مجدد رشته تخصص علوم آزمایشگاهی از مقطع PhD ارایه می دهد و با اشاره به سابقه قبلی راه اندازی ناموفق این دوره در سال های گذشته اقدامات اساتید پاتولوژی، هیئت مدیره انجمن آسیب شناسی ایران و دستیاران پاتولوژی برای مقابله با تاسیس یک رشته دیگر به موازات پاتولوژی را شرح می دهد و مشخص می سازد که چگونه در کشور ما امکان اخذ تخصص از راه های میانبر فراهم است.

مقاله "پاتولوژیست و نظام سلامت" به نگاه معیوب نظام سلامت به رشته پاتولوژی و توانایی های پاتولوژیست ها می پردازد و پیشنهاد می دهد که با تغییراتی در کوریکولوم آموزش دستیاری می توان جایگاه پاتولوژیست را در ارتقای نظام سلامت تقویت کرد.

در پایان از زحمات دوست و همکار خستگی ناپذیر جناب آقای دکتر حسین دارآفرین دبیر محترم انجمن آسیب شناسی ایران و سرکار خانم زهرا یونسی دبیر محترم تحریریه دوماهنامه پاتولوژی و هم چنین کارکنان صدیق دفتر انجمن آسیب شناسی ایران سرکارخانم منظر عباسپور و سرکارخانم سمیه قاسمی پور که بدون مساعدت این عزیزان تهیه این مجموعه امکان پذیر نمی شد، تشکر و قدردانی می گردد.

فرید کرمی

۱۳۹۲/۳/۲۴